

Werkateliers: Landbouw reductie broeikasgasuitstoot

Agenda

18h50	19h00	Tafelopstart & kennismaking
19h00	19h50	Inleiding verhaallijnen + debat
19h50	20h10	PAUZE
20h10	20h55	Debatoefening 2
20h55	21h00	Afronding gesprekstafel

Praktische afspraken

- TEAMS- Conference afspraken:
  - Default – microfoon op mute
  - Niet-dringende vragen in de chat-functie ☒ later op te pikken door moderator
  - Vragen/ opmerkingen tijdens debat ☒ via functie “Handje” Omhoog
  - Wat als de verbinding moeilijk is?
    - (inkomende video uit – eigen webcam uit, andere locatie opzoeken? TEAMS herstarten?)

Kennismaking

- 45sec.-uitdaging
- Korte voorstelling **moderator**
- Korte voorstelling **tafeldeelnemers**
  - Wie ben je?
  - Wie vertegenwoordig je?
Welke achtergrond?
  - Met welk doel of specifieke
interesse aanwezig?

Spelregels

Timing is Key

Vertrouwelijke &
Veilige setting

De moderator
modereert

Insteekvragen en invalshoeken voor debat

Doelgroepen

- Differentiatie nodig?
- Aandacht voor specifieke doelgroepen?
- Geschikte kanalen & netwerken?
- ...

Gebiedsgericht

- Is er een andere aanpak nodig naargelang de omgeving?
- Types:
  - Stedelijk centrum
  - Bedrijventerrein
  - Sterk onbebouwd karakter
  - Lage tot medium bebouwingsdichtheid

Link andere thema's

- Oplossingen ook bruikbaar voor de andere thema's (energie, droogte, voeding, ...)
- Koppelkansen, kruisbestuiving of risico's voor andere thema's?

Tijd & prioriteit

- Is het voorstel toepasbaar op:
  - Korte termijn (<2024)
  - Middellange termijn (2024-2030)
  - Lange termijn? (>2030)
- Hoe belangrijk/ prioritair is het voorstel? Waarom?

Hoe diep in debat gaan?

- **Aandacht:** Deelnemers uit verschillende invalshoeken
- **Iedere inbreng** wordt genoteerd
- Focus Nu? Op de “hoofdtakken” – niet op de “blaadjes”
  - Verhaallijnen valideren
  - Wat te doen om die verhaallijnen te realiseren?
- Werkateliers 2: **verder inzoomen**

A detailed close-up of a mechanical watch movement. The image shows a complex arrangement of gears, including large blue gears and smaller gold-colored gears. The watch is housed in a blue metal case, with various screws and components visible. The text "Inleiding verhaallijnen + debat" is overlaid in white, centered on the image.

Inleiding verhaallijnen + debat

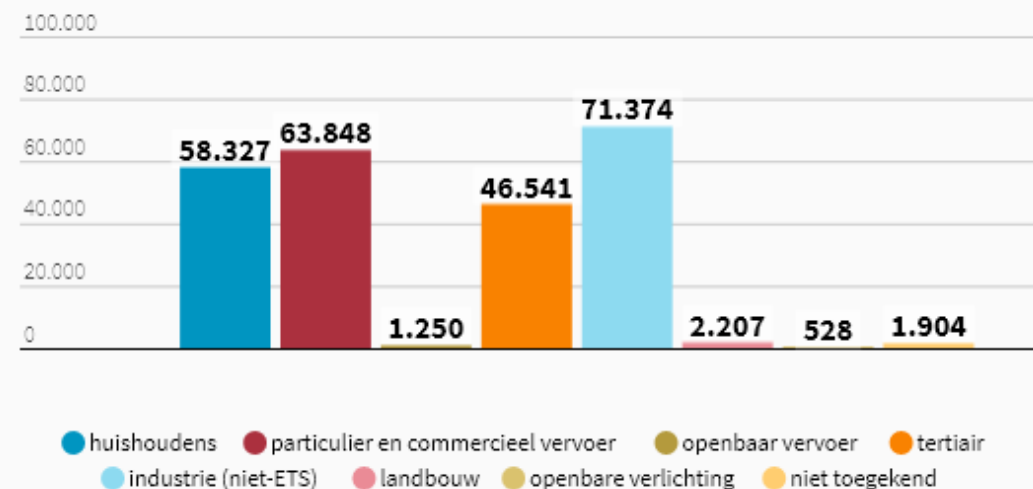

Situatieschets

CO2-emissie per sector	
2018	
huishoudens	58 327
particulier en commercieel vervoer	63 848
openbaar vervoer	1 250
tertiair	46 541
industrie (niet-ETS)	71 374
landbouw	2 207
openbare verlichting	528
niet toegekend	1 904
Totaal	245 979
Eenheid	ton
Bron	Departement Omgeving provincies.incijfers.be

CO₂-emissie per sector

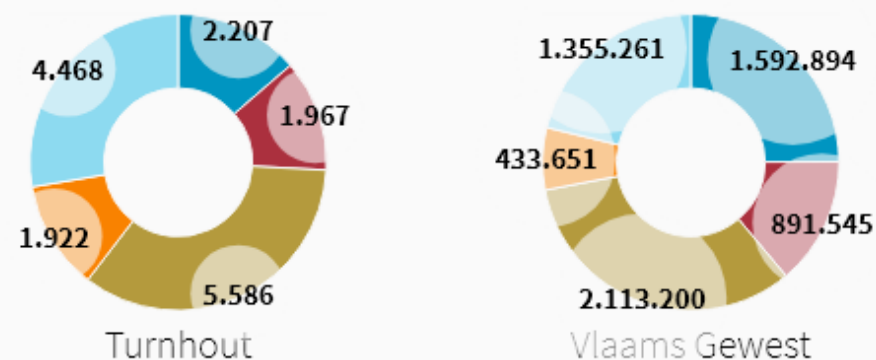
Turnhout, in ton

Departement Omgeving | provincies.incijfers.be | 2018

(Niet-)energiegerelateerde uitstoot van landbouwsector

in ton

Departement Omgeving | provincies.incijfers.be | 2018

Situatieschets

Gespecialiseerde en kleine landbouwbedrijven

Turnhout, aantal

2010

2017

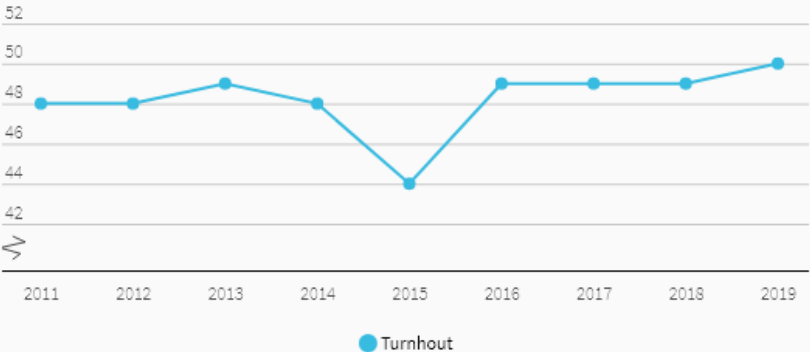
0 10 20 30 40 50 60 70 80

● gespecialiseerde landbouwbedrijven (standaard opbrengst $\geq$ 25.000 €)

● kleine landbouwbedrijven (standaard opbrengst $<$ 25.000 €)

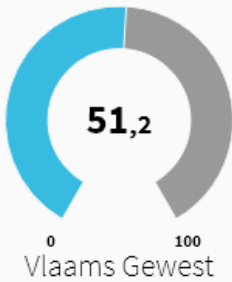
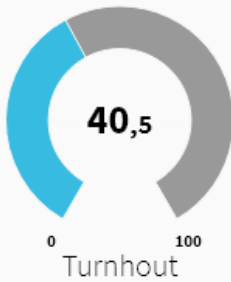
meerdere bronnen | 2010, 2017

Bedrijven met landbouwproductie aantal

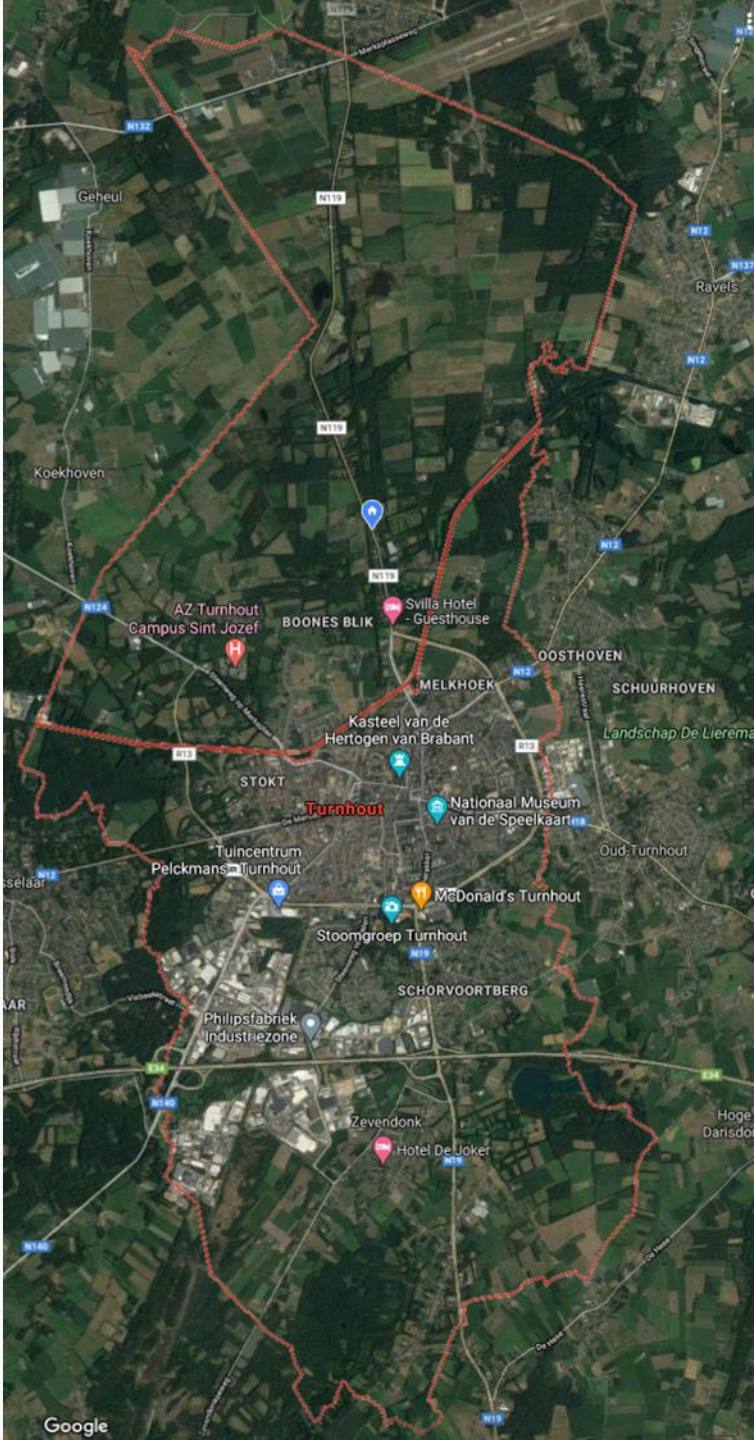

Statbel | provincies.incijfers.be | 2011 - 2019

Oppervlakte gebruikt door landbouw percentage t.o.v. totale oppervlakte

Departement Landbouw en Visserij | provincies.incijfers.be | 2018

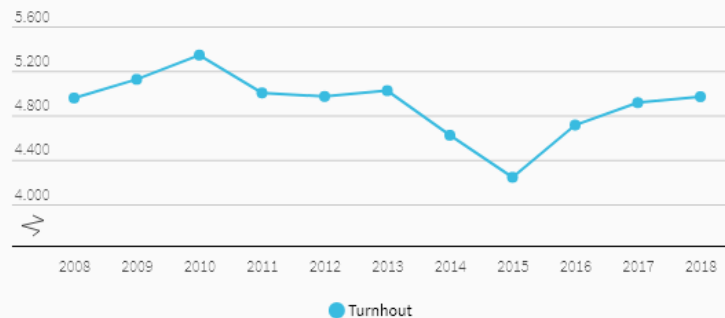

Situatieschets

Varkens

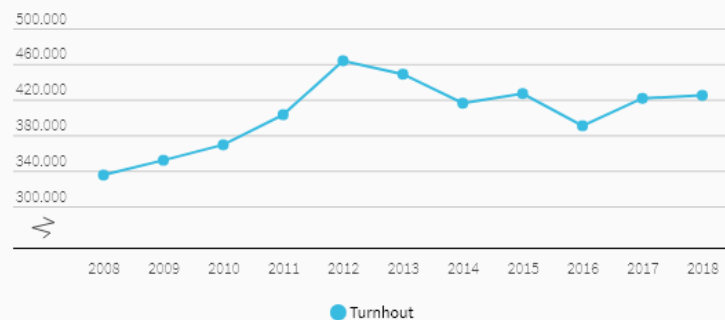
aantal

VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be | 2008 - 2018

Legkippen en slachtkuikens

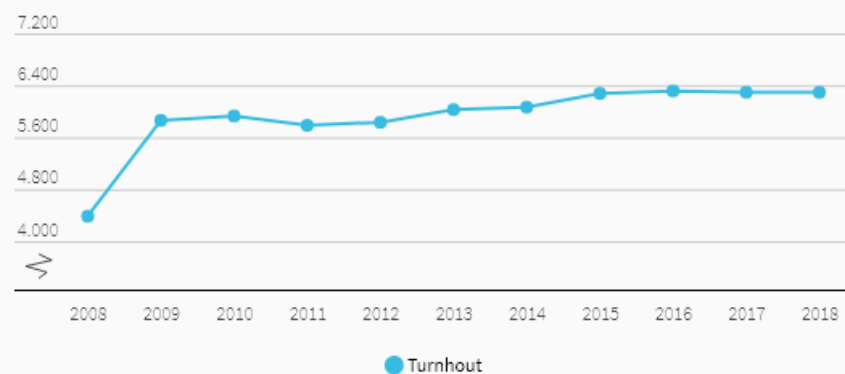
aantal

VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be | 2008 - 2018

Runderen

aantal

VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be | 2008 - 2018

Situatieschets

Biologische landbouwbedrijven

aantal

5

Turnhout

562

Vlaams Gewest

Departement Landbouw en Visserij | provincies.incijfers.be | 2020

Zorgboerderijen

aantal

3

Turnhout

1.049

Vlaams Gewest

Steunpunt Groene Zorg | provincies.incijfers.be | 2020

Hoeveproducenten

aantal

3

Turnhout

859

Vlaams Gewest

FAVV | provincies.incijfers.be | 2020

Waarom nood aan verhaallijnen?

- Robuuste principes nodig om:
  - Het plan naar 2030 / 2050 kunnen dragen
  - Stevige onderbouw om keuzes op te baseren

Voorbeeld: Niveaus van Verhaallijnen

Hoofdfocus
Debatronde 1

1

Energievraag van bestaande woningen reduceren

2

✓ **Bestaande woningen verder energiezuinig maken**

3

- ✓ Hoe energiezuinig? i.f.v. Warmtenet vs. Warmtepompgebied
- ✓ Wijken en buurten als mogelijk werkniveau
- ✓ Bijzondere uitdaging voor appartementen en huurwoningen
- ✓ De Ark als renovatiemotor
- ✓ „„

4

Projecten:
Voorbeeld wijkrenovatie De Ark

(Beleids)maatregelen:
Voorbeeld renovatiecoaching voor appartementen en verenigingen mede-eigenaars

Hoofdfocus
Debatronde 2

Verhaallijnen vaak gelinkt aan andere thema's

Verhaallijnen: meer dan klimaatneutrale en klimaatbestendig

Verhaallijnen

Inspelen op de energetische emissies!

✓ Energie-efficiëntie van gebouwen en stalinrichting

✓ Hernieuwbare energie

Inspelen op de dierlijke niet-energetische emissies!

✓ Verminderen emissies mestopslag

✓ Enterische emissies rundvee verminderen

✓ Afname van de rundvee & varkensstapel

Inspelen op de plantaardige niet-energetische emissies!

✓ Minder bodememissies door verhoogde stikstofefficiëntie

✓ Koolstofopslag in landbouwgronden

✓ Sluiten van kringlopen / valoriseren van nevenstromen

Debatinstructies

1. Doel:

- Gedeeld inzicht opbouwen in de verschillende verhaallijnen

2. Hoe?

- Kleef een stick op de lijn waarop jij zou inzetten en licht kort (<2min) toe waarom
- Heb je nog aanvulling? Volg je deze verhaallijnen?

Debatvragen

Volgen we deze verhaallijnen? Zien we aanvullingen lacunes?

- Notulen hier

Waarop zouden we sterk moeten inzetten? Waarom?

- Notulen hier

Coffee Break

Debattoefening 2:

Debatinstructies

1. Doel:

- voorstellen/ projecten/ maatregelen ophangen aan de verschillende verhaallijnen die we in de vorige oefening hadden besproken

2. Onderscheid:

- WAT KAN/WIL IK DOEN ?
- WAT KAN IK VERWACHTEN VAN HET BELEID ?
- KORTE TERMIJN / LANGE TERMIJN

Gespreksronde 2: Koolstofopslag in lanbouwgronden

WAT KAN/WIL IK DOEN ?		WAT KAN IK VERWACHTEN VAN HET BELEID ?	
KORTE TERMIJN	Projecten: Carbon farming – samen met inagro een gelijkaardig project opgestart in de gemeente Beernem. Stad kan dit gebruiken. Principe is om de opslag van organische materiaal via de plantgroei en het wortelstelsel koolstof op te bouwen. Bodem meer bedekt houden, meer graanrotatie, meer compost aanbrengen. vooral voor landbouwers met grond. Vooral melkvee of vleesvee—landbouwers hebben voldoende areaal. Het ter beschikking stellen van landbouwgrond voor houtkanten vergt productieruimte wat gederfde inkomsten. Bedoeling om in Vlaanderen samenwerkingen op te starten in Vlaanderen. (15 cases in Vlaanderen) we kennen heel wat landbouwers waarvan we weten dat ze geëngageerd zijn. We hebben een geëngageerde partij nodig om dit aanbod op maat mee uit te werken. Opslaan van koolstof in landbouw zit nog niet in de creditsystemen?	Beleid	
		Projecten	
LANGER TERMIJN	Projecten	Beleid	
		Projecten	

Gespreksronde 2: hernieuwbare energie

WAT KAN/WIL IK DOEN ?		WAT KAN IK VERWACHTEN VAN HET BELEID ?	
KORTE TERMIJN	Projecten - collectief:	Beleid	
		Projecten	
LANGER TERMIJN	Projecten	Beleid	
		Projecten	

Debatvragen – notuleblad

Overige notulen of bemerkingen?

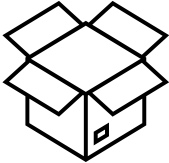
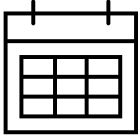
- VOEG hier de notulen toe tijdens het debat

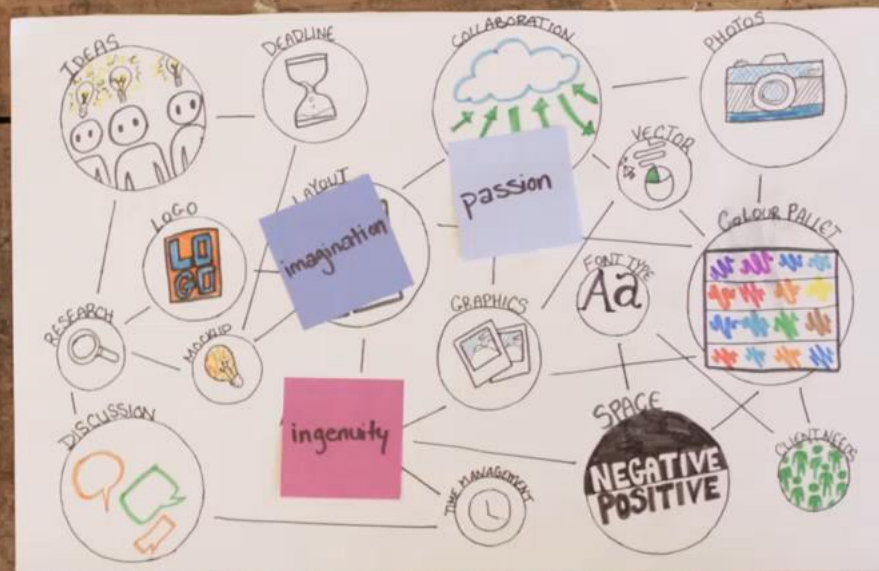
Synthese & afronding gesprekstafel

Afsluit gesprekstafel

Varia punten	• Nog varia punten? • Feedback op deze gesprekstafel?
Terugkeer plenaire sessie	Aanvang plenair slotstuk – namiddag: 16h40 Aanvang plenair slotstuk – avond: 21h20

Terugkeer naar plenaire sessie